MEMORIUL
CORPULUI DIDACTIC

CU PRIVIRE LA

STAREA LUI MORALĂ ŞI MATERIALA

BUCUREŞTI

TIPOGRAFIA „URBANA", Societate Anonimă
Strada Sfântu Dumitru No. 2
Palatul Casei de Credit a Corpului Telegr.-Postal
1919

MEMORIUL

CORPULUI DIDACTIC CU PRIVIRE LA STAREA LUI MORALĂ ŞI MATERIALĂ

In urma năprasnicei zguduiri istorice prin care a trecut omenirea şi din care, după sacrificii uriaşe, neamul nostru a izbutit să-şi dobândească graniţele fireşti, mult visate de veacuri, organismul Statului nostru trece printr'o puternică frământare de griji în mod firesc legate de viaţa cea nouă a marii Românii. In afară, — vechile legături politice, economice, financiare şi culturale s'au rupt aproape cu totul, şi altele, noi şi mult mai complexe, trebuesc înnodate, organizate, consolidate. Innăuntru,—vechiul nostru edificiu social cu cadre prea mici şi prea învechite, trebue neapărat reformat, reînoit şi lărgit pentru ca să poată cuprinde într'o nouă unitate echilibrată şi solidă, toţi factorii de viaţă socială ce-i aduc cu dânsele noile ţinuturi române, in atâtea privinţe deosebite, şi de noi, şi intre ele.

Pe toate terenurile vieţii noastre politice se ridică astfel sute şi sute de probleme mai mari şi mai mărunte, care cer din partea tutulor reprezentanţilor activi ai românismului, sforţări mult mai încordate ca în trecut, pentru clădirea marelui Stat român naţional.

E incontestabil însă că, având în vedere faptul că prin noile ţinuturi se încorporează pe lângă cei vechi, încă aproape trei milioane, dacă nu şi mai mult, de streini, cari, în mare parte, sunt orăşeni cu tradiţii culturale, ce au, pe drept sau pe nedrept, un mai mare prestigiu decât a noastră,—problema culturii române, în noul stat, va fi una din cele mai grele de rezolvat. Pentru a dobândi culturii noastre un prestigiu pe care suntem convinşi că-l merită, şi a face ca noii cetăţeni să aibă deocamdată, dacă nu admiraţie, cel puţin respect pentru cultura românească, vor trebui din partea intelectualităţii române, sforţări, putem zice îndoite, pentru a izbuti. Pentru ridicarea, cel puţin la cultura primară românească, a Basarabiei, şi apoi la cea secundară şi superioară naţională, a tuturor noilor ţinuturi, va fi, în deosebi, nevoe, de un personal didactic cu mult mai numeros decât rezervele puţin însemnate pe care le poate da vechia Românie.

Pe de altă parte, trebuinţa de modernizare a şcoalei române care cere să li se dea elevilor, nu numai instrucţie, dar, mai cu seamă, educaţie, reclamă iarăşi alte sforţări.

Spiritul nou, în adevăr, cere ca şcoala să fie mai întâi de toate, — şi nu numai în teorie, dar şi în practică, — un institut de educaţiune, în care cultura intelectuală, care azi în şcoalele noastre e absolut preponderantă, nu reprezintă totuşi decât o lature. Această nouă şi salutară concepţie cere dela profesor nu numai o activitate *ex chatedra*, dar şi o intensă activitate în afară de orele de curs, în legătură cu educaţia morală, civică şi socială a viitorului cetăţean. Această necesitate a desvoltării culturii noastre în şcoală, cere însă un al doilea plus de activitate, care, adăogat la cel reclamat de răspândirea culturii naţionale în noile provincii, va aduce, fără doar şi poate, o nouă situaţiune în repartizarea muncii membrilor corpului didactic. Invăţătorul, institutorul, profesorul secundar şi universitar, în noua situaţiune, va trebui să devină *pedagog*, va trebui să-şi dedice întreaga sa activitate *numai* frumoasei sale profesiuni, va trebui să fie numai *al şcoalei*. Şi el este gata să-şi dea toată această muncă, atât pentru răspândirea culturii naţionale unde trebue, cât şi pentru modernizarea şi completarea ei potrivit cerinţelor timpului.

Singura şi neapărata condiţiune ce se cere pentru îndeplinirea acestui nou apostolat al membrilor corpului didactic, este ca să li se dea, în fine, mijloacele necesare unui traiu îndestulător şi demn; să li se facă dreptatea ce ei de mult o aşteaptă, şi să pună definitiv capăt crizei economice în care s'au sbătut totdeauna şi care de multe ori i-au abătut din drumul şcoalei.

Această criză latentă, pe care ei au simţit-o cu toată asprimea de cum a început războiul, iar astăzi o resimt cu o intensitate ce nu mai îngăduie răbdarea, are, pentru dânşii, pricini vechi. Membrii corpului didactic au fost surprinşi din capul locului, într'o situaţie inferioară faţă de celelalte categorii de funcţionari, iar această situaţie dăinuia de mult timp fără ca ei să fi murmurat în contră-i. Nu aprofundăm mai de aproape cauzele acestei inferiorităţi; e destul deocamdată s'o stabilim şi s'o dovedim.

Este fapt că în timp de aproape 40 de ani,—şi deşi situaţia materială a ţării a trecut prin epoce de înflorire ce a permis în acest timp împătrirea budgetului, salariile membrilor corpului didactic, faţă de munca cerută şi mai cu seamă faţă de nevoile vieţii au crescut infim şi numai în mod aparent, — căci, de fapt, au descrescut,—pe când salariile celorlalţi funcţionari cu care membrii corpului didactic pot fi asimilaţi, au crescut în mod simţitor. Aşa, d. ex., salariul invăţătorului n'a crescut decât cu 40 de lei—dela 80 la 120. Această creştere însă nu e decât aparentă, pentru că odată cu această creştere i s'au tăiat alocaţiile dela comună şi dela judeţ, care de multe ori se ridicau cu mult peste sporul admis în fine de Stat, iar pe de altă parte, în afară de munca de clasă, i s'a mai adăogat munca extraşcolară, care, în cele mai multe cazuri, nu-i este răsplătită decât prea puţin sau chiar de loc. Salariul profesorului secundar n'a crescut decât cu 60 de lei — dela 360 la 420 — dar iarăşi numai în mod aparent, căci în realitate această sumă i s'a dat nu pentru 12, ci pentru 15 ceasuri pe săptămână, ceeace, însemnează o reducere de 0,50 l. pe oră, faţă de plata anterioară (7, în loc de 7,50 lei ora). Salariul profesorului universitar a crescut în aparenţă foarte mult, — dela 550 la 1000 după lege, deşi numai 900 după buget. In realitate însă această creştere nu s'a dat pentru munca ce se obişnuia în Universităţi până atunci (3 ore pe săptă-

mână) ci pentru o muncă *îndoită*, prevăzută prin lege (6 ore pe săptămână), aşa încât cuantumul pe oră nu s'a mărit, ci s'a micşorat (dela ceva mai mult de 45 lei pe oră la ceva mai mult de 37 lei). Nu mai bună se arată soarta materială a institutorilor cari, pe lângă că prezintă anomalia de a fi plătiţi în mod neegal (cei dela sat având cu 80 de lei pe lună mai puţin decât cei dela oraş), n'au înaintat în timp de 40 de ani decât cu 15 lei, trecând (vorbim numai de cei dela oraşe) dela 220 la 240 de lei pe lună, deşi, mai cu seamă de când institutorii se recrutează dintre învăţătorii trăiţi la ţară, greutăţile vieţii li s'au îndoit şi întreit.

Această inferioritate de situaţie, mai cu seamă pentru învăţământul primar şi secundar se accentuiază, dacă comparăm modul cum au crescut salariile membrilor corpului didactic cu modul cum au crescut, consfinţindu-se prin legi speciale de organizaţie, salariile altor funcţionari ai Statului, ca d. ex. ale magistraţilor (vezi Legea de organizaţie judecătorească din 1913) care nici din punct de vedere al rolului social, nici mai cu seamă din punctul de vedere al pregătirii şi probelor de capacitate, nu pot fi consideraţi de cât cel mult pe acelaş picior de egalitate cu membrii corpului didactic, mai cu seamă dacă ne amintim că intrarea în învăţământ a fost condiţionată de examene, cu zeci de ani înainte de a se cere acelaş lucru şi magistraţilor.

Ori cum ar fi, situaţia inferioară a membrilor corpului didactic, faţă de celelalte categorii de funcţionari, este de notorietate publică şi a mers accentuându-se pe măsură ce împrejurările anormale ale războiului au făcut pe Stat să devină sclavul pretenţiilor celorlalte categorii de slujbaşi, care nu s'au sfiit să-şi strige nevoile mai cu curaj.

Aşa d. ex., dreptul la indemnizarea de chirie ce este de multă vreme recunoscut funcţionarilor dela alte ministere, membrilor corpului didactic de abea dela Aprilie 1918, li s'a acordat, şi numai acum, în urmă, li s'a extins şi asupra perioadei dela începutul războiului. La deosebite categorii de funcţionari li s'a recunoscut de doi ani şi mai bine încoace un spor de 20%, plus o alocaţie alimentară de câţiva lei pe zi. Alţi funcţionari s'au bucurat chiar dela intrarea noastră în acţiune, de avantagii precise cu privire la aprovizionare. De enormele avantagii ale celor în legătură cu Ministerul de Războl, nu mai vorbim. In tot acest timp, membrii corpului didactic, nedreptăţiţi printr'o situaţie inferioară cu mult înainte de a începe războiul, au fost lăsaţi aproape în voia soartei, şi de abia de s'au putut bucura prin sforţările sporadice ale unor organizări efemere, de firimiturile ce cădeau dela masa celorlalţi funcţionari privilegiaţi ai Statului.

Se înţelege atunci pentru ce, surprinşi nepregătiţi economiceşte printr'o situaţie inferioară de mai înainte şi lăsaţi pe al doilea plan de când criza economică s'a înteţit, membrii corpului didactic, deşi însufleţiţi de dorul unei munci intensive pentru întărirea şi extinderea culturii române, — se găsesc astăzi cu desăvârşire dezarmaţi în faţa nevoilor materiale şi-şi simt dreptul de a se prezenta înaintea autorităţilor competente pentru a cere cu tărie ceeace li se cuvine încă de multă vreme: *echitatea*.

Accentuăm acest cuvânt, pentru că el formează baza neclintită a cererilor noastre. Nu e vorba de a ni se acorda un tratament excepţional, deşi dintr'un anume punct superior de vedere corpul didactic

care a pregătit atmosfera sufletească ce a înlesnit realizarea idealului național, o merită, — dar, de un *tratament echitabil.*

Acest tratament echitabil se impune cu atât mai imperios și mai grabnic, cu cât aplicarea lui merge mână în mână cu promovarea intereselor celor mai vitale ale României de mâine.

Nu vom putea atrage în sfera culturii române populațiuni streine cu vechi tradiții culturale onorabile, dacă cultura noastră însăși nu va fi din ce în ce mai mult reprezentată prin personalități cât mai bogate, mai fecunde și mai impunătoare. Cultura nu se promovează numai prin cantitatea de muncă, ci mai cu seamă prin calitatea ei. Merită, firește, toată stima simpla muncă intelectuală, dar numai strălucirea, bogăția și perfecțiunea ei are puterea de atracție, de seducție și de cucerire a sufletelor. Este dar de cel mai mare interes ca noile generațiuni ce se ridică să știe că reprezentanții culturii se bucură de cel puțin aceleași avantagii ca și ceilalți funcționari publici și particulari.

Este de cel mai mare interes ca întreg tineretul nostru să dobândească convingerea că, dacă profesorii ce-l conduc constitue, fără contestare, aristocrația intelectuală, elita sufletească, conștiința superioară a directivelor morale ale neamului, ei au, în acelaș timp, *și* fațada materială necesară care dă o formă palpabilă acestei bogății și distincțiuni sufletești, iar nu sunt, cum sunt acum, niște simpli *paria* în mijlocul societății unde cei care au îmbrățișat alte carieri strălucesc mulțumiți și sfidează. Este de cel mai mare interes pentru formarea și selecționarea generațiilor viitoare ca elevii pe care-i instruim și a căror educație suntem chemați s'o facem, să învețe a ne respecta nu numai de teama notei și nu numai pe băncile școalei, ci mai cu seamă în societate unde conlucrarea educativă din școală e menită să se consolideze și sub alte forme pentru binele neamului. Aceasta însă nu se poate face dacă acești elevi nu vor ști de pe acum că misiunea didactică nu e o simplă „belferie" ce poate fi disprețuită de politiciani și îmbogățiți, ci o carieră de elită, cea mai de elită carieră, căreia merită să i se dedice cele mai strălucite personalități intelectuale, artistice și morale ale neamului. Iar această convingere nu se poate dobândi decât atunci când va dispărea cu totul anomalia de azi ca funcționarii biurocrați, financiari, technici, industriali, comerciali și agricoli, a căror activitate de cele mai multe ori constă dintr'o simplă, fericită rutină, ocupă în considerația Statului o mult mai înaltă treaptă, din punctul de vedere al răsplatei materiale, decât făuritorii conștiinței naționale, decât antemergătorii culturii, decât producătorii valorilor ce dau mărturie de strălucirea geniului rasei și care în mare parte nu sunt alții decât membrii corpului învățătoresc și profesoral al neamului.

Curentul spre funcționarismul rutinar, spre funcționarismul lucrativ, a răpit multe din forțele ce astăzi ar fi de cel mai mare interes național, dacă s'ar găsi în învățământ. E o crimă față de interesele vitale ale neamului. Acest curent care se mărește din pricina disprețului cu care astăzi copilul, din atmosfera de belșug de acasă, se obișnuește încă de pe băncile din școală să privească la sărăcia elocventă a profesorilor săi, — trebue stavilit prin grabnica ridicare a prestigiului material al membrilor corpului didactic. Sărăcia cinstită și de atâți disprețuită, cu care își face apostolatul cutare și cutare îndrumător al neamului este, în vremurile de materialism și de răsvrătire de astăzi, o revoltătoare pildă că Statul a în-

țeles până azi prea puțin din marile nevoi culturale ale unui neam care trebue să se consolideze într'o nouă și mare unitate sufletească.

Statul trebue să înțeleagă în fine că, în dezechilibrul adus de prefacerile de azi, *ordinea* nu poate fi garantată necontenit cu arma, ci mai cu seamă cu ideia. Ideia este arma nouă a ordinei sociale, iar propaganda este campania ei militară. Iar reprezentanții de frunte ai acestei propagande este învățătorimea sub toate formele. Ea este menită să prepare, să garanteze, să consolideze ordinea viitoare, prin necurmata lucrare asupra sufletelor zăpăcite de atâtea curente subversive. Ea este adevărata armată a păcii, — și ea merită o specială ocrotire din partea Statului, a căruia tărie este tocmai în ideia ordinei. Și cu atât mai mult Statul trebue să țină seamă de cererile ei cu cât, cum am spus, ea nu reclamă mai înainte de toate decât echitatea.

Cererile pentru îmbunătățirea echitabilă a soartei noastre materiale pornesc dela două principii: Unul, privind egalitatea de tratare înnăuntru corpului didactic; al doilea, privind egalitatea de tratare față de ceilalți funcționari ai Statului.

In virtutea primului principiu cerem:

1) Ca prima de scumpete ce s'a acordat în trecut membrilor corpului didactic ce au rămas în teritoriul ocupat să se acorde și celor ce au fost refugiați. Această cerere e cu atât mai dreaptă, cu cât s'a luat dispozițiunea ca reținerile făcute de autoritatea ocupantă de la cei rămași pe loc, să li se restitue acum;

2) Ca membrilor corpului didactic care au fost mobilizați și refugiați și care, din pricina aceasta, au trebuit să plătească două chirii, una pentru casele lăsate în voia soartei în urmă, altele pentru locuințele din refugiu, să li se plătească pe trecut, și cu începere dela evacuare, indemnizația de chirie îndoită;

3) Ca indemnizările de chirie să se extindă la întregul corp didactic;

4) Ca, pe lângă indemnizarea de chirie, să se recunoască greutățile de traiu ale membrilor corpului didactic ce locuesc în marile centre și să li se acorde, potrivit cu aceste greutăți ce rămân a se stabili, un *spor de reședință*, ca în Franța. Acest spor de reședință să se acorde nu numai profesorilor și institutorilor ci, într'o măsură oarecare și învățătorilor din comunele care sunt imediat adiacente la raza orașelor;

5) Ca nici un membru al corpului didactic să nu mai fie părtinit în ce privește munca cerută de gradul său. Se poate face o diferență, când e vorba de bătrâni și tineri, numai în ce privește înlocuirea orelor de catedră cu ore de educație, nici într'un caz însă nu se va face vreo diferențiere cu privire la quantumul orelor;

6) Ca orice ore suplimentare fie de catedră, fie de educație să se plătească deosebit și anume luând de bază suma ce revine pe oră după ce salariul s'a mărit cu două gradații; și în fine,

7) Ca gradațiile să se unifice pe bazele ce se vor arăta mai jos.

In virtutea celui de al doilea principiu cerem:

1) Ca prima de hrană și indemnizările de transport ce s'au recunoscut pe timpul refugiului altor categorii de funcționari (poștă, căi ferate, finanțe, interne, etc.), să se recunoască, după o cotă ce

rămâne a se stabili, şi membrilor corpului didactic ce au fost în refugiu, potrivit cu preţurile din locurile unde au fost nevoiţi să se transporte ; şi .

2) Ca salariile, împreună cu gradaţiile ce constitue înaintarea în corpul didactic şi care fac parte integrantă din ele, să fie egale pe viitor cu ale tuturor funcţionarilor Statului, cu care pot fi asimilaţi prin pregătire, muncă şi demnitate.

Pentru aplicarea acestui principiu luăm de bază Legea de organizare judecătorească din 1913, cea mai recentă lege privitoare la funcţionarii publici, cu atât mai mult cu cât membrii justiţiei prezintă cea mai mare analogie cu membrii învăţământului sub raportul titlurilor, a examenelor trecute, a muncii depuse şi a poziţiei sociale.

Pentru ca situaţia diferitelor grade corespunzătoare să se egaleze, e mai întâi nevoe ca la salariul iniţial să se recunoască din 5 în 5 ani patru gradaţii de câte 25% (în loc de 15% ca până acum), iar ele să fie aplicate egal pentru toţi, luându-se ca bază *de pe acum*, salariul iniţial ce se propune prin acest memoriu.

Făcând calculele pe aceste baze, salariile ce ar rezulta pentru membrii corpului didactic şi care cerem să fie înscrise în buget *de îndată* sunt următoarele :

1) *Invăţătorii* pe care îi putem asimila aproximativ ca ajutorii de grefă cl. I (normaliştii) şi cl. II (ajutorii) vor fi să aibă :

Salar *iniţial* :

1) Al învăţătorului-ajutor 150 ;	ajutorul de grefă cl. II 175.
2) Al învţătorului normalist 220 ;	„ „ „ „ I 220.

Salar *final* după 4 gradaţii :

1) Al învăţătorului-ajutor 300	ajutori de grefă după înaintări succesiv ajung la 520.
2) „ „ normalist 440	

Cu învăţătorii se asimilează personalul didactic al *şcoalelor de economie casnică* şi al *grădinelor de copii.*

II) *Institutorii* (dela sate şi dela oraşe) pe care-i putem asimila cu grefierii de tribunale şi curţi, care însă mai au şi *alte* avantagii :

Salariu *iniţial* 340	Grefieri 300
„ final după 4 gradaţii 680	„ după înaintări 650

Cu institutorii se asimilează personalul didactic al şcoalelor *inferioare de meserii*, al celor de *menaj*, al şcoalelor *inferioare de agricultură.*

III) *Profesorii secundari* pe care-i putem asimila cu judecătorii de şedinţă ;

Salar iniţial 540,	Judecătorii de şedinţă 520.
„ final după 4 gradaţii, 1080	„ prin înaintări pe loc ca consilieri de curte şi prezidenţi 950,1100.

Cu profesorii secundari se asimilează şi profesorii *şcoalelor normale*, ai *seminariilor şi şcoalelor de comerţ*, de *arhitectură*, de *belearte*, ai *conservatorului de muzică* şi *declamaţie*, *profesoarele şcoalelor secundare şi profesionale, precum şi maeştri de desemn, muzică, gimnastică şi maestrele de lucru*, în caz când au studii speciale şi pedagogice sau se disting în materia lor aşa în cât autoritatea şcolară le recunoaşte meritele într'un mod special.

Maeştrii şi maestrele celelalte :

Salar *iniţial* 420

„ *final* 840.

IV) *Profesorii universitari* pe care-i putem asimila cu consilierii dela curtea de apel și dela curtea de casație:

Salar *inițial* (agregații) 600 (profesorii) 1000	Consilierii dela Curtea de Apel și Casație 950
Salar *final* după 4 gradații 1600.	Salar prin înaintare 1600.

Conferențiarii 600 și 1200.
Șefii de lucrări (cu doctorat) 600 și 1200.
Asistenții (cu licență și examene de capacitate) 540 și 1080.
Examene (cu licență și fără examen de capacitate) 420 și 840.

In împrejurările economice de astăzi însă, aceste salarii sunt absolut insuficiente după cum se constată din sporurile recunoscute prin ultimul decret-lege, prin care salariile de 400 de lei, de pildă, se dublează. In consecință sporul ce se recunoaște pentru toți funcționarii Statului trebue recunoscut și pentru membrii corpului didactic, și anume la salariile specificate mai sus.

Conștienți de datoria lor în momentele mari și grele prin care trece neamul nostru, dar și de drepturile a căror realizare singură le poate însufleți cu toată încordarea puterile de muncă, de care se simte nevoia,—membrii corpului didactic, gata să depună pentru înaintarea culturală a neamului activitatea lor, rațional organizată, găsesc în această a lor stare sufletească toată tăria pentru a revendica o stare materială, pe care nu numai apăsarea unui trecut nedrept ce i-a adus în criza economică de azi, dar și interesele vitale ale Statului și stricta echitate le impun s'o reclame cu fruntea sus fără să se poată zice că nu-și dau pe deplin seama de caracterul idealist al misiunii lor.

COMITETUL DE REDACTIUNE

Athanasiu I., profesor universitar, președintele „Asociației universitare", rectorul Universității din București,
Bucovineanu I., maestru de gimnastică,
Burnea Stella, profesoară la Școala secundară de fete No.,
Candrea A. I., conferențiar la Facultatea de litere,
Costescu I., maestru de muzică,
Dinescu Gr. N., institutor, secretar general al „Societății institutorilor",
Dragomirescu Mihail, profesor universitar, secretar general al „Asociației universitare",
Ionescu Bogdan, profesor la Liceul Lazăr,
Livescu I., profesor la Conservatorul din București,
Moschuna D-na, profesoară la Școala profesională No.,
Nisipeanu I., profesor la Liceul Matei Basarab,
Oteteleșanu E., asistent la Facultatea de științe din București,

Otescu I., profesor la Liceul Mihai Viteazul,
Păunescu V., învăţător, Preşedintele „Asociaţiei generale a învăţământului primar",
Petrescu Costin, profesor la Şcoala de Belearte,
Pomponiu I., institutor, Preşedinte al „Societăţii institutorilor",
Proca G. Dr., profesor universitar, preşedintele „Grupului Bucureşti" al Asociaţiei universitare,
Ţincu I., maestru de desen, şi
Ţiţeica G., profesor universitar, membru în Consiliul permanent.

Acest Memoriu a fost prezentat :

1) D-lui **Ministru de Finanţe** de o comisiune compusă din d-nii *G. Ţiţeica, I. Otescu*, D-na *I. Burnea* şi d-nii *I. Ţincu, I. Costescu, I. Pomponiu* şi *Mihail Dragomirescu;*

2) D-lui **Ministru al cultelor şi instrucţiei** de o comisiune compusă din d-nii *I. Athanasiu, V. Păunescu, I. Pomponiu*, D-na *S. Burnea* şi d-nii *I. Nisipeanu* şi *Mihail Dragomirescu.*

3) D-lui Preşedinte al Consiliului de Miniştri de către o comisiune compusă din d-na *S. Burnea* şi d-nii *I. Pomponiu* şi *Mihail Dragomirescu ;* şi în fine,

In ziua de 16 Fevr. c., ora 5 p. m. s'a acordat audienţă de către M. S. Regele pentru prezentarea memoriului unei comisiuni compuse din d-nii *I. Athanasiu, I. Otescu, V. Păunescu, I. Pomponiu* şi *Mihail Dragomirescu.*